

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій

Кафедра публічного та приватного права

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО
ПУБЛІЧНОГО ПРАВА**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських (практичних) занять та самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право»
освітнього ступеню «магістр»

*Обговорено та рекомендовано
на засіданні кафедри публічного та
приватного права*

Протокол № 13 від 21 листопада 2023 р.

Чернігів 2023

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА.
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ до семінарських (практичних) занять та самостійної
роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право» освітнього
ступеню «магістр» / Укл.: Чічкань М. В. – Чернігів: НУ «Чернігівська
політехніка», 2023. – 27 с.

Укладач:

ЧІЧКАНЬ МАРІЯ ВАЛЕРІЇВНА, доцент кафедри публічного та приватного
права, кандидат юридичних наук, доцент

Відповідальна за випуск:

ЛИТВИНЕНКО ВАЛЕНТИНА МИКОЛАЇВНА, завідувачка кафедри
публічного та приватного права, кандидат юридичних наук, доцент

Рецензент:

КОЧИНА ОЛЕКСАНДРА СЕРГІЇВНА, доцент кафедри публічного та
приватного права, кандидат юридичних наук, доцент.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
1 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА».....	6
1.1 Тематичний план навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародного публічного права»	6
1.2 Структура навчальної дисципліни	8
1.3 Методи контролю з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародного публічного права»	9
2 ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	13
Тема № 1. Поняття, система та особливості міжнародного публічного права	13
Тема № 2. Правове регулювання міжнародних відносин	14
Тема № 3. Право Європейського Союзу та його вплив на правові системи держав-членів.....	16
Тема № 4. Відповідальність держав та міжнародних організацій	18
Тема № 5. Міжнародне право прав людини	20
Тема № 6. Право міжнародної безпеки	21
Тема № 7. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів	23
Тема № 8. Міжнародне право навколишнього середовища. Міжнародне повітряне право. Міжнародне космічне право	25
3. ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	26

ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Актуальні проблеми міжнародного публічного права» займає важливе місце у програмі навчання магістрів права за ОПП «Адміністративна та цивільна юстиція», спеціальності 081 «Право». Міжнародно-правове регулювання міжнародних відносин в сучасних умовах набуває все більшої актуальності. Необхідність ґрунтовного вивчення в межах навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародного публічного права» особливостей та сучасних тенденцій розвитку системи міжнародного публічного права обумовлюється зростанням міжнародного впливу на регулювання міждержавних відносин, а також декларуванням України європейською державою, яка прагне рівноправного взаємовигідного співробітництва з усіма заінтересованими партнерами. Успішне засвоєння дисципліни «Актуальні проблеми міжнародного публічного права» дозволяє магістру права розширити коло застосування набутих раніше знань та практичних навичок для вирішення різноманітних правових ситуацій у сфері міжнародних відносин, що мають міждержавний характер.

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Чернігівська політехніка» одним з основних видів навчальних занять є семінарське заняття, на якому викладач організує дискусію щодо попередньо визначених тем, до яких здобувачі вищої освіти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Перелік тем семінарських занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. На кожному семінарському занятті науково педагогічний працівник оцінює підготовлені здобувачами вищої освіти доповіді, їх виступи, активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Отримані здобувачем вищої освіти оцінки за окремі семінарські заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни. Семінарські заняття з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародного публічного права» проводяться з метою формування науково-професійного світогляду у здобувачів вищої освіти щодо правової природи та сучасних тенденцій розвитку міжнародного публічного права, а також щодо актуальних питань правового регулювання окремих галузей міжнародного права.

Разом з навчальними семінарськими заняттями важливою формою освітнього процесу визначена самостійна робота здобувачів вищої освіти, яка є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять без посередньої участі науково-педагогічного працівника.

Самостійна робота здобувача вищої освіти включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовку до семінарських занять, контрольних заходів, науково-дослідну роботу тощо. Самостійна робота забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни. Для самостійної роботи здобувачу вищої освіти також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна і періодична література. Навчальний матеріал,

передбачений робочою навчальною програмою дисципліни для засвоєння здобувачем вищої освіти в процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий (семестровий) контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять. Головною метою самостійної роботи здобувачів вищої освіти є засвоєння в повному обсязі програми курсу навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародного публічного права». Основними завданнями самостійної роботи є самостійне та поглиблене вивчення здобувачами вищої освіти відповідних питань, визначених до кожної теми навчальної дисципліни, шляхом дослідження та аналізу основної та допоміжної літератури, чинного національного та міжнародного законодавства.

У запропонованих методичних вказівках до семінарських (практичних) занять та самостійної роботи підготовлених для здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» спеціальності 081 «Право» наведено інформацію щодо тематичного плану, структури та методів контролю з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародного публічного права»; наведено плани семінарських занять; перелік основних теоретичних запитань; визначено контрольні питання (питання для самоперевірки), питання, які виносяться на самостійне опрацювання. У кінці кожної теми розміщено перелік нормативних актів та рекомендованої літератури, необхідної для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи.

1 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА»

1.1 Тематичний план навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародного публічного права»

Змістовий модуль 1. Правова природа та тенденції розвитку міжнародного публічного права

Тема 1. Поняття, система та особливості міжнародного публічного права.

Поняття, ознаки та характерні особливості міжнародного публічного права. Об'єктивна необхідність існування міжнародного публічного права. Юридично обов'язкова сила міжнародного права. Функції міжнародного права. Поняття та основні елементи системи міжнародного публічного права. Тенденції розвитку міжнародного права. Поняття та сутність фрагментації міжнародного права.

Тема 2. Правове регулювання міжнародних відносин.

Порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України. Дія міжнародних договорів України на території України. Види міжнародних договорів України. Надання згоди України на обов'язковість для неї міжнародного договору. Ратифікація міжнародних договорів України. Дотримання і виконання міжнародних договорів України. Припинення та зупинення дії міжнародних договорів України.

Міжнародно-правові питання участі України в міжнародних організаціях. Єдиний державний реєстр міжнародних організацій, членом яких є Україна.

Тема 3. Право Європейського Союзу та його вплив на правові системи держав-членів.

Поняття, джерела та загальні принципи права Європейського Союзу. Вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів. Доктрина верховенства права Співтовариства над національним правом держав-членів. Доктрина прямої дії права Співтовариства. Пряма дія положень Договору про Співтовариство. Пряма дія міжнародних угод. Пряма дія регламентів, директив і рішень.

Правові механізми співпраці між Україною та ЄС. Угода про партнерство і співробітництво. Угода про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Правові наслідки укладення Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Тема 4. Відповідальність держав та міжнародних організацій.

Поняття, підстави, ознаки та суб'єкти міжнародно-правової відповідальності. Відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння. Статті про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння. Види і форми міжнародно-правової відповідальності держав. Обставини, що

виключають відповідальність держав. Відповідальність держави за шкідливі наслідки правомірної діяльності. Відповідальність міжнародних організацій.

Поняття та особливості міжнародно-правових санкцій. Міжнародно-правові санкції в системі колективної безпеки ООН. Міжнародно-правові санкції за межами системи колективної безпеки ООН. Контрзаходи, сфера дії, підстави застосування.

Змістовий модуль 2. Окремі галузі міжнародного публічного права

Тема 5. Міжнародне право прав людини.

Діяльність органів, які здійснюють контроль за дотриманням універсальних міжнародно-правових актів у галузі захисту прав і свобод людини. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права – Комітет з прав людини. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права - Комітет з економічних, соціальних та культурних прав людини.

Діяльність органів, які здійснюють контроль за дотриманням регіональних міжнародно-правових актів у галузі захисту прав і свобод людини. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод – Європейський суд з прав людини.

Тема 6. Право міжнародної безпеки.

Поняття, предмет та джерела права міжнародної безпеки. Міжнародно-правові засади універсальної (загальної) та регіональних систем колективної безпеки. Принцип незастосування сили або загрози силою. Поняття колективної безпеки. Міжнародно-правове регулювання роззброєння та скорочення озброєнь.

Види законного застосування сили в сучасному міжнародному праві. Дії щодо загрози миру, порушень миру та актів агресії, які здійснюються за рішенням Ради Безпеки ООН. Індивідуальна та колективна самооборона.

Тема 7. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів.

Поняття та основні положення мирного вирішення міжнародних спорів. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів. Принцип заборони застосування сили і погрози силою. Класифікація міжнародних спорів та мирних засобів вирішення міжнародних спорів. Дипломатичні засоби вирішення міжнародних спорів. Міжнародні засоби ад'юдикації. Вирішення міжнародних спорів у межах міжнародних організацій.

Тема 8. Міжнародне право навколишнього середовища. Міжнародне повітряне право. Міжнародне космічне право.

Формування міжнародного права навколишнього середовища. Поняття, джерела та принципи міжнародного права навколишнього середовища. Перелік міжнародних угод у сфері охорони навколишнього природного середовища, стороною яких є Україна та стан їх виконання.

Поняття, джерела та принципи міжнародного космічного права. Договір про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла. Відповідальність в міжнародному космічному праві. Поняття, джерела та принципи міжнародного повітряного права.

1.2 Структура навчальної дисципліни

Таблиця 1.21 - Розподіл обсягу годин за темами і формами вивчення

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної форми навчання				
		Всього	У тому числі			
1	2		3	4	5	6
1 семестр						
Змістовий модуль 1. Правова природа та тенденції розвитку міжнародного публічного права						
1	Поняття, система та особливості міжнародного публічного права.	11	2	2	7	
2	Правове регулювання міжнародних відносин.	11	2	2	7	
3	Право Європейського Союзу та його вплив на правові системи держав-членів.	12	2	2	8	
4	Відповідальність держав та міжнародних організацій.	11	2	2	7	
Разом за змістовим модулем 1		45	8	8	29	
Змістовий модуль 2. Окремі галузі міжнародного публічного права						
5	Міжнародне право прав людини	12	2	2	8	
6	Право міжнародної безпеки.	12	2	2	8	
7	Мирні засоби вирішення міжнародних спорів.	11	2	2	7	
8	Міжнародне право навколишнього середовища. Міжнародне повітряне право. Міжнародне космічне право.	10	2	-	8	
Разом за змістовим модулем 2		45	8	6	31	
Усього годин за дисципліну		90	16	14	60	

Таблиця 1.22 – Розподіл обсягу годин за темами семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття, система та особливості міжнародного публічного права	2
2	Правове регулювання міжнародних відносин	2
3	Право Європейського Союзу та його вплив на правові системи держав-членів	2
4	Відповідальність держав та міжнародних організацій	2
5	Міжнародне право прав людини	2
6	Право міжнародної безпеки	2
7	Мирні засоби вирішення міжнародних спорів	2
Разом		14

Таблиця 1.23 – Розподіл обсягу годин за темами самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття, система та особливості міжнародного публічного права	7
2	Правове регулювання міжнародних відносин	7
3	Право Європейського Союзу та його вплив на правові системи держав-членів	8
4	Відповідальність держав та міжнародних організацій	7
5	Міжнародне право прав людини	8
6	Право міжнародної безпеки	8
7	Мирні засоби вирішення міжнародних спорів	7
8	Міжнародне право навколишнього середовища. Міжнародне повітряне право. Міжнародне космічне право	8
Разом		60

1.3 Методи контролю з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародного публічного права»

Система оцінювання знань з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародного публічного права» включає *поточний та семестровий контроль знань*. У семестрі здобувач вищої освіти може набрати до 70% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру і до 30% підсумкової оцінки на диференційованому заліку. Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із здобувачами вищої освіти під час лекцій, семінарських занять, усного та письмового опитувань здобувачів вищої освіти, оцінювання реферування наукової роботи, виконання самостійної роботи та написання однієї контрольної роботи.

Таблиця 1.31 - Поточний контроль за модулями

№	Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Правова природа та тенденції розвитку міжнародного публічного права		0...28
1	Присутність на занятті*	0...8
2	Усна або письмова відповідь на семінарському занятті**	0...20
Змістовий модуль 2. Окремі галузі міжнародного публічного права		0...22
1	Присутність на занятті*	0...7
2	Усна або письмова відповідь на семінарському занятті**	0...15
Підсумкова контрольна робота		0...10
Окремі види індивідуальної та самостійної роботи		0...10
Підготовка тез доповідей на конференції, наукових публікацій у фахові видання, участь у студентських конкурсах, олімпіадах, тощо		0...10
Розробка тестових завдань/ презентацій за темами навчальної дисципліни		1 тест - 0,25 / презентація - 1...3
Семестрова оцінка поточного контролю		0...70
Результат підсумкового контролю		0...30
Зважена семестрова оцінка		0...100

Примітка:* Присутність на занятті = 1 бал. (8 лекцій та 7 семінарів) $\times 1 = 15$ балів.** На кожному семінарі студент може отримати від 0 до 5 балів (за усну/письмову відповідь, доповнення, доповідь або за написання реферату). Максимум можливих балів за 7 семінарів становить $7 \times 5 = 35$ балів

Усне опитування - включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших здобувачів вищої освіти, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття. Максимальна кількість балів може бути виставлена здобувачам вищої освіти, підготовленим до відповідей на усі питання теми, включаючи питання винесені на самостійне опрацювання. Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як:

5 балів - повне, послідовне та обґрунтоване викладення матеріалу. Відповідь свідчить про глибоке розуміння питання та його зв'язок з іншими темами та питаннями.

4 бали - правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач відповідає не чітко.

3 бали - здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача. Викладає матеріал не послідовно. Відповіді на уточнюючі запитання дає не одразу, не впевнено та не чітко. На додаткові питання викладача не відповідає, або відповідає дуже поверхово.

2 бали – здобувач вищої освіти у відповіді припускається грубих помилок і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; поверхово орієнтується в питанні та темі, яка обговорюється на семінарському занятті.

1 бал – ЗВО намагається відтворити зміст матеріалу, однак взагалі не розуміє його змісту, зв'язків терміно-понять та їх місця в питанні, що вивчається.

0 балів отримує здобувачами вищої освіти, який відмовляється відповідати на запитання.

Письмове опитування на семінарі може проводитися на занятті протягом 10-15 хвилин. Викликаються 4-6 студентів, які повинні дати відповіді на запитання, запропоновані викладачем на його розсуд. Це можуть бути питання як теми даного семінарського заняття, так і з попередніх тем. Метою проведення письмового опитування є перевірка студентів до семінарського заняття та вміння змістовно та коротко викласти відповіді на окремі питання теми. Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями: повнота, правильність та стислість відповіді, логіка і аргументованість викладу думок. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати під час письмової відповіді на питання 5 балів.

Підсумкова контрольна робота проводиться наприкінці семестру за результатом вивчення всіх змістових модулів. Вона може включати у себе теоретичні питання та тестові завдання. В завдання контрольної роботи можуть включатися питання з тем, вивчення яких не виносились на семінарські заняття, а також питання, які передбачені планом для самостійного вивчення. Про проведення підсумкової роботи здобувачі вищої освіти попереджаються не менш як за тиждень. Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу для здобувачів вищої освіти денної форми навчання становить **10**.

Оцінювання виконання реферату/індивідуальної роботи здійснюється на основі наступних критеріїв: оформлення роботи, уміння самостійно працювати з науковими джерелами та нормативно-правовими актами, чітко визначати актуальність досліджуваного питання, на основі проведеного аналізу формулювати власну позицію) згідно балів:

- *4-5 балів* – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки аргументовані і обґрунтовані, реферат містить вступ, основну частину, висновки і список літератури, оформлення реферату/індивідуальної роботи відповідає вимогам;

- *4-3 бали* – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки недостатньо аргументовані і обґрунтовані, реферат/індивідуальна робота містить вступ, основну частину, висновки, проте список літератури є недостатнім, оформлення відповідає вимогам;

- *3-2 бали* – матеріал викладений недостатньо повно, реферат/індивідуальна робота не містить вступу, висновки не достатньо аргументовані, обґрунтовані та/або не стосуються усіх поставлених завдань, список літератури є недостатнім, оформлення не відповідає вимогам;

- *1-0 балів* – викладений матеріал неповний, реферат/індивідуальна робота не містить вступу, основна частина не є структурованою, висновки поверхневі

або відсутні, список літератури є недостатнім, оформлення не відповідає вимогам.

Реферування наукової літератури полягає у самостійному опрацюванні здобувачами вищої освіти наукової літератури (як правило наукової статті), критичному огляді та короткому переказі її змісту, а також наведення найважливіших висновків. Максимальна кількість балів за реферування наукової літератури – **5 балів**.

Семестровий контроль по закінченню 1 семестру проводиться у формі **диференційованого заліку** відповідно до графіку навчального процесу згідно затвердженого розкладу. Оцінювання успішності здобувачів вищої освіти під час семестрового контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалою ECTS і вносяться у відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ».

У випадку, якщо здобувач вищої освіти протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які здобувач вищої освіти може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – E, 60 балів»), (**1 семестр – 30 балів**), то він не допускається до складання заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість.

На ліквідацію академічної заборгованості виноситься весь обсяг теоретичного матеріалу, що передбачений робочою програмою навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародного публічного права». Академічна заборгованість з підсумкового семестрового контролю знань ліквідується здобувачами вищої освіти під час додаткових сесій з ліквідації академічної заборгованості, що організовується дирекціями навчально-наукових інститутів (деканатами факультетів) згідно з графіком навчального процесу, затвердженого ректором Університету. Повторне складання заліку допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачу, другий – комісії, яка створюється директором навчально-наукового інституту (деканом факультету). Результати ліквідації академічної заборгованості відображаються в ліквідаційній відомості успішності.

Здобувач вищої освіти має право на відпрацювання пропущених практичних занять протягом семестру, у якому вивчається дана дисципліна. Графік індивідуального відпрацювання пропущених занять узгоджується з викладачем. Відпрацювання практичних занять може здійснюватись як в усній формі, так і в письмовій (у т.ч. шляхом викладення опрацьованих практичних занять у систему MOODLE). Пропущені без поважних причин практичні заняття оцінюються на нижчу оцінку.

2 ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема № 1. Поняття, система та особливості міжнародного публічного права

План семінарського заняття

1. Об'єктивна необхідність існування міжнародного публічного права.
2. Поняття, ознаки та характерні особливості міжнародного публічного права.
3. Поняття та основні елементи системи міжнародного публічного права.
4. Поняття та сутність фрагментації міжнародного права

Питання для самоперевірки

1. Дайте визначення поняття «міжнародне публічне право».
2. Як ви розумієте об'єктивну необхідність існування міжнародного публічного права?
3. Назвіть загальні та специфічні риси міжнародного публічного права.
4. Охарактеризуйте особливості системи міжнародного публічного права.
5. Наведіть приклади традиційних галузей міжнародного публічного права.
6. Як Ви розумієте поняття «фрагментація міжнародного права»?
7. Назвіть основні теорії співвідношення міжнародного та національного права.
8. Назвіть основні функції міжнародного публічного права.
9. Поясніть природу юридично обов'язкової сили міжнародного права.
10. Визначте основні тенденції розвитку сучасного міжнародного права.

Питання на самостійне вивчення

1. Історія міжнародного публічного права (періодизація, походження...).
2. Юридично обов'язкова сила міжнародного права.
3. Функції міжнародного права.
4. Міжнародний правопорядок та міжнародна законність.
5. Тенденції розвитку сучасного міжнародного права.

Література для реферування

1. Віщик М. Погляд з України: відроджуючи віру в міжнародне право. Just security. 17.03.2022. URL : <https://www.justsecurity.org/80723/insight-from-ukraine-revitalizing-belief-in-international-law-ua/>
2. Войцеховська О.Р. Особливості та сучасні тенденції розвитку міжнародного правопорядку. *Право і суспільство*. 2018. № 2. С. 235-240. URL : http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/6_2018/part_1/42.pdf
3. Міма І. В. Порівняльно-правовий аналіз взаємозв'язку національного та міжнародного права в умовах інтеграційних процесів / І. В. Міма, Н. В. Іванюк. *Juris Europensis Scientia*. 2020. Вип. 4 : Міжнародне право. С. 181-185. URL : <http://library.megu.edu.ua:8180/jspui/handle/123456789/2840>

Нормативні акти та рекомендована література

1. Конституція України від 28.06.1996 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України Про міжнародні договори України від 29.06.2004 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
3. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text
4. Віденська конвенція про право міжнародних договорів URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text
5. Буткевич О. В. Історія міжнародного права : підручник. — К.: Видавництво Ліра-К, 2019. - 416 с. URL : <https://lira-k.com.ua/preview/12107.pdf>
6. Теліпко В.Е., Овчаренко А.С. Міжнародне публічне право: навч. посіб. / За заг. ред. Теліпко В.Е. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 608с.
7. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. Т. 1: Основи теорії / В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін. ; за ред. В. В. Мицика. - Харків : Право, 2019. - 416 с.
8. Войціховський А.В. Міжнародне право : підручник. – Харків, 2020. – 544 с.
9. Віщик М. Погляд з України: відроджуючи віру в міжнародне право. Just security. 17.03.2022. URL : <https://www.justsecurity.org/80723/insight-from-ukraine-revitalizing-belief-in-international-law-ua/>
10. Войцеховська О.Р. Особливості та сучасні тенденції розвитку міжнародного правопорядку. *Право і суспільство*. 2018. № 2. С. 235-240. URL : http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/6_2018/part_1/42.pdf
11. Міма І. В. Порівняльно-правовий аналіз взаємозв'язку національного та міжнародного права в умовах інтеграційних процесів / І. В. Міма, Н. В. Іванюк. *Juris Europensis Scientia*. 2020. Вип. 4 : Міжнародне право. С. 181-185. URL : <http://library.megu.edu.ua:8180/jspui/handle/123456789/2840>

Тема № 2. Правове регулювання міжнародних відносин

План семінарського заняття

1. Порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України.
2. Міжнародно-правові питання участі України в міжнародних організаціях

Питання для самоперевірки

1. Дайте визначення поняття «міжнародний договір України».
2. Яким шляхом може бути надана згода України на обов'язковість для неї міжнародного договору?
3. Визначте порядок укладення міжнародних договорів України.
4. Охарактеризуйте дотримання і виконання міжнародних договорів України.
5. Охарактеризуйте міжнародні організації як суб'єктів міжнародного права.

Питання на самостійне вивчення

1. З якими країнами Україна будувала робочі зв'язки за роки незалежності.
URL : <https://voxukraine.org/najbilshe-z-susidamy-menshe-z-yevropejskymy-krayinamy-ta-ssha-z-yakymy-krayinamy-ukrayina-buduvala-robochi-zv-yazky-za-roky-nezalezhnosti/>
2. Огляд співпраці України з міжнародними організаціями та спільнотами держав.
URL : <https://voxukraine.org/mizh-radyanskym-mynulym-ta-yevropejskoyu-integratsiyeyu-oglyad-spivpratsi-ukrayiny-z-mizhnarodnymy-organizatsiyamy-ta-spilnotamy-derzhav>
3. Приєднання України до міжнародних договорів або їх прийняття.
4. Дотримання і виконання міжнародних договорів України.
5. Оприлюднення, реєстрація та зберігання текстів міжнародних договорів України.
6. Участь України у діяльності ООН (або інших всесвітніх міжнародних організацій – на вибір).
7. Співробітництво України з УВКБ ООН.
8. Участь України у діяльності Ради Європи (або інших регіональних міжнародних організацій – на вибір).

Література для реферування

1. Атаманова Н. В. Роль та значення міжнародних договорів у національній правовій системі України / Н. В. Атаманова. *Право і суспільство*. 2020. № 2. С. 7-13. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/24096>
2. Камінська, Н. В. Роль Конституційного Суду України у гармонізації національного законодавства з міжнародними договорами. *Конституційна та адміністративна процедура*. 2023. С. 37-41. URL : https://ccu.gov.ua/sites/default/files/library/kaminska_n_rol_ksu_u_garmonizaciyi_nacionalnogo_zakonodavstva_z_mizhnarodnymy_dogovoramy_2023.pdf
3. Ковальчук, І. М. Співвідношення міжнародного договору та міжнародного звичаю в системі джерел міжнародного публічного права. *Збірник наукових праць ХНПУ імені ГС Сковороди. Серія: Право*. 2022. № 35. С. 19-26. URL : <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/law/article/view/4024>
4. Жукорська, Я. М. Порушення міжнародно-правових зобов'язань Організацією Об'єднаних Націй у контексті здійснення збройної агресії Російською Федерацією проти України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 2. С. 327-332. URL : <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/261914>

Нормативні акти та рекомендована література

1. Конституція України від 28.06.1996 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України Про міжнародні договори України від 29.06.2004 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
3. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text

4. Віденська конвенція про право міжнародних договорів URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text
5. Теліпко В.Е., Овчаренко А.С. Міжнародне публічне право : навч. посіб. / За заг. ред. Теліпко В.Е. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 608с.
6. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. Т. 1: Основи теорії. / В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін. ; за ред. В. В. Мицика. - Харків : Право, 2019. - 416 с.
7. Войціховський А.В. Міжнародне право : підручник. – Харків, 2020. – 544 с.
8. Атаманова Н. В. Роль та значення міжнародних договорів у національній правовій системі України / Н. В. Атаманова. *Право і суспільство*. 2020. № 2. С. 7-13. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/24096>
9. Камінська, Н. В. Роль Конституційного Суду України у гармонізації національного законодавства з міжнародними договорами. *Конституційна та адміністративна процедура*. 2023. С. 37-41. URL : https://ccu.gov.ua/sites/default/files/library/kaminska_n_rol_ksu_u_garmonizaciyi_nacionalnogo_zakonodavstva_z_mizhnarodnymy_dogovoramy_2023.pdf
10. Ковальчук, І. М. Співвідношення міжнародного договору та міжнародного звичаю в системі джерел міжнародного публічного права. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «ПРАВО»*. 2022. № 35. С. 19-26. URL : <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/law/article/view/4024>
11. Жукорська, Я. М. Порушення міжнародно-правових зобов'язань Організацією Об'єднаних Націй у контексті здійснення збройної агресії Російською Федерацією проти України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 2. С. 327-332. URL : <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/261914>

Тема № 3. Право Європейського Союзу та його вплив на правові системи держав-членів

План семінарського заняття

1. Поняття та сутність права Європейського Союзу.
2. Джерела права Європейського Союзу.
3. Вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів.
4. Угода про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Питання для самоперевірки

1. Дайте визначення поняття «право Європейського Союзу».
2. Охарактеризуйте первинне та вторинне право Європейського Союзу.
3. Назвіть види джерел права Європейського Союзу.
4. Назвіть міжнародно-правові інструменти впливу правової системи Європейського Союзу на правові системи держав-членів.
5. Поясніть доктрину верховенства права Європейського Союзу над національним правом держав-членів.
6. Поясніть доктрину прямої дії права Європейського Союзу.

7. Які ви знаєте правові механізми співпраці між Україною та ЄС?
8. Охарактеризуйте Угоду про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Питання на самостійне вивчення

1. Принципи права Європейського Союзу.
2. Доктрина верховенства права Європейського Союзу над національним правом держав-членів.
3. Доктрина прямої дії права Європейського Союзу.
4. Відповідальність держав-членів перед індивідами за порушення права Європейського Союзу.

Література для реферування

1. Дір І. Ю. Основні характеристики «Acquis communautaire» Європейського Союзу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. 2023. Випуск 78: частина 2. С. 348-355. URL : <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/286637>
2. Довгань Г. Доктрина верховенства права Європейського Союзу: національний аспект (позиція конституційних судів окремих держав - членів ЄС) / Г. Довгань. *Право України : юридичний журнал*. 2019. № 11. С. 98-107 . URL : https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2019_11/pravo_2019_11-s2/
3. Константий, О. В. Внесення змін до Конституції при вступі України до Європейського Союзу. *Київський часопис права*. 2023. № 3 С. 14-19. URL : <http://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/344>
4. Тичина, В. П. Права людини як правова цінність Європейського Союзу. *Юридичний вісник*. 2023. Випуск 1(48). С. 126-131. URL : http://www.pjv.nuoua.od.ua/v1_2023/1_2023.pdf#page=126

Нормативні акти та рекомендована література

1. Конституція України від 28.06.1996 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Договір про Європейський Союз та про функціонування Європейського Союзу (консолідована версія) (2010/С 83/01) від 30.03.2010 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text
3. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
4. Войціховський А.В. Міжнародне право : підручник. – Харків, 2020. – 544 с.
5. Ковалів М. В.; Тимчишин Т. М.; Ніканорова О. В. Основи права Європейського Союзу : навчальний посібник. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. – 212 с.
6. Розвадовський, В. І. Основні напрями модернізації Конституції України в умовах вступу України до Європейського Союзу : монографія / за загальною

редакцією В. І. Розвадовського. Івано-Франківськ, 2023. 419 с. URL : <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/17370>

7. Дір І. Ю. Основні характеристики «Acquis communautaire» Європейського Союзу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. 2023. Випуск 78: частина 2. С. 348-355. URL : <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/286637>

8. Довгань Г. Доктрина верховенства права Європейського Союзу: національний аспект (позиція конституційних судів окремих держав - членів ЄС) / Г. Довгань. *Право України : юридичний журнал*. 2019. № 11. С. 98-107 . URL : https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2019_11/pravo_2019_11-s2/

9. Константи́й, О. В. Внесення змін до Конституції при вступі України до Європейського Союзу. *Київський часопис права*. 2023. № 3. С. 14-19. URL : <http://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/344>

10. Тичина, В. П. Права людини як правова цінність Європейського Союзу. *Юридичний вісник*. 2023. Випуск 1(48). С. 126-131. URL : http://www.pjv.nuoua.od.ua/v1_2023/1_2023.pdf#page=126

Тема № 4. Відповідальність держав та міжнародних організацій

План семінарського заняття

1. Відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння.
2. Поняття міжнародно-протиправного діяння держави.
3. Види та форми міжнародно-правової відповідальності держав.
4. Відповідальність міжнародних організацій

Питання для самоперевірки

1. Дайте визначення поняття «міжнародно-правова відповідальність».
2. Назвіть основоположний документ у сфері міжнародної відповідальності держав.
3. Дайте визначення поняття «міжнародно-протиправне діяння».
4. Назвіть елементи складу міжнародно-протиправного діяння.
5. Визначте поняття та основні форми протиправної поведінки держави.
6. Які ви знаєте види та форми міжнародно-правової відповідальності держав?
7. Які ви знаєте форми міжнародно-правової відповідальності держав?
8. Назвіть основоположний документ у сфері відповідальності міжнародних організацій.

Питання на самостійне вивчення

1. Обставини, що виключають відповідальність держав.
2. Відповідальність держави за шкідливі наслідки правомірної діяльності.
3. Міжнародно-правові санкції (в системі колективної безпеки ООН; за межами системи колективної безпеки ООН).
4. Контрзаходи: поняття, сфера дії та підстави застосування.

Література для реферування

1. Грабович, Т. А. Статті про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння: основа сучасного права міжнародної відповідальності. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. Вип. 4. С. 240-245. URL : <http://www.nvppp.in.ua/vip/2020/4/43.pdf>
2. Грабинський М. І. Міжнародно-правова відповідальність держави- правонаступниці за порушення зобов'язань держави-попередниці / М. І. Грабинський, М. В. Грушко. *Правова позиція*. 2023. № 1 (38). С. 101-105. URL : <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/5380>
3. Ковальова М. В. Деякі питання міжнародно-правової відповідальності в міжнародному публічному праві / М. В. Ковальова. *Часопис Київського університету права*. 2021. № 2. С. 316-320. URL : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/48548>
4. Шурупова, О., & Панфілова, Ю. Обставини, що виключають відповідальність держав. *Молодий вчений*. 2021. № 3 (91). С. 330-334. URL : <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-3-91-70>

Нормативні акти та рекомендована література

1. Конституція України від 28.06.1996 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Войціховський А.В. Міжнародне право: підручник. Харків. 2020. 544 с.
3. Грабович, Т. А. Статті про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння: основа сучасного права міжнародної відповідальності. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. Вип. 4. С. 240-245. URL : <http://www.nvppp.in.ua/vip/2020/4/43.pdf>
4. Грабинський М. І. Міжнародно-правова відповідальність держави- правонаступниці за порушення зобов'язань держави-попередниці / М. І. Грабинський, М. В. Грушко. *Правова позиція*. 2023. № 1 (38). С. 101-105. URL : <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/5380>
5. Ковальова М. В. Деякі питання міжнародно-правової відповідальності в міжнародному публічному праві / М. В. Ковальова. *Часопис Київського університету права*. 2021. № 2. С. 316-320. URL : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/48548>
6. Шурупова, О., & Панфілова, Ю. Обставини, що виключають відповідальність держав. *Молодий вчений*. 2021. № 3 (91). С. 330-334. URL : <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-3-91-70>

Тема № 5. Міжнародне право прав людини

План семінарського заняття

1. Основні універсальні міжнародні акти із захисту прав людини.
2. Контроль за дотриманням Міжнародного пакту про громадянські і політичні права.
3. Контроль за дотриманням Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права.
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод.

Питання для самоперевірки

1. Назвіть універсальні міжнародно-правові акти у галузі захисту прав і свобод людини.
2. Охарактеризуйте Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Чи ратифікований він Україною?
3. Який механізм контролю передбачений за дотриманням Міжнародного пакту про громадянські і політичні права?
4. Охарактеризуйте Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Чи ратифікований він Україною?
5. Який механізм контролю передбачений за дотриманням Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права?
6. Охарактеризуйте Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод. Чи ратифікована вона Україною?
7. Проаналізуйте Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини».

Питання на самостійне вивчення

1. Система органів ООН захисту прав людини й основних свобод.
2. Контроль за дотриманням Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації.
3. Контроль за дотриманням Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок.
4. Контроль за дотриманням Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання.
5. Контроль за дотриманням Конвенції про права дитини.
6. Контроль за дотриманням Міжнародної конвенції про захист прав трудящих-мігрантів та членів їхніх сімей.
7. Контроль за дотриманням Конвенції про права осіб з інвалідністю.
8. Контроль за дотриманням Міжнародної конвенції про захист усіх осіб від насильницьких зникнень.

Література для реферування

1. Чернобук, В. В. Міжнародно-правові стандарти захисту прав дитини в умовах збройних конфліктів. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № (3). С. 437-440. URL : <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/284828>

2. Сироїд, Т., & Фоміна, Л. Міжнародний захист осіб з інвалідністю в ситуаціях ризику. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 595-601. URL : <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/279681>

3. Курило І. О. Соціально-демографічні аспекти становища жінок в Україні в світлі конвенції ООН про ліквідацію всіх форм їх дискримінації (CEDAW) / Курило І. О., Аксьонова С. Ю., Слюсар Л. І. *Український соціум*. 2020. № 3 (74). С. 104-123. URL : <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/c1bc98cc-0c14-4069-b800-bc183adefc2>

Нормативні акти та рекомендована література

1. Конституція України від 28.06.1996 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Войціховський А.В. Міжнародне право: підручник. Харків. 2020. 544 с.

3. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

4. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 16.12.1966 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

6. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

7. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text

8. Курило І. О. Соціально-демографічні аспекти становища жінок в Україні в світлі конвенції ООН про ліквідацію всіх форм їх дискримінації (CEDAW) / Курило І. О., Аксьонова С. Ю., Слюсар Л. І. *Український соціум*. 2020. № 3 (74). С. 104-123. URL : <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/c1bc98cc-0c14-4069-b800-bc183adefc2>

9. Сироїд, Т., & Фоміна, Л. Міжнародний захист осіб з інвалідністю в ситуаціях ризику. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 595-601. URL : <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/27968>

10. Чернобук, В. В. Міжнародно-правові стандарти захисту прав дитини в умовах збройних конфліктів. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № (3). С. 437-440. URL : <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/284828>

Тема № 6. Право міжнародної безпеки

План семінарського заняття

1. Поняття, предмет та джерела права міжнародної безпеки.
2. Міжнародно-правові засади універсальної (загальної) та регіональних систем колективної безпеки.
3. Міжнародно-правове регулювання роззброєння та скорочення озброєнь.
4. Види законного застосування сили в сучасному міжнародному праві.

Питання для самоперевірки

1. Дайте визначення поняття «право міжнародної безпеки».
2. Які комплекси норм включає предмет права міжнародної безпеки?
3. Назвіть основні джерела права міжнародної безпеки?
4. Дайте визначення поняття «колективна безпека»
5. Назвіть основні міжнародно-правові зобов'язання держав-учасниць системи колективної безпеки.
6. Які існують підсистеми колективної безпеки?
7. Назвіть елементи універсальної системи колективної безпеки за Статутом ООН.
8. Які Ви знаєте регіональні системи колективної безпеки?
9. Які органи з питань роззброєння та скорочення озброєнь діють на міжнародному рівні?
10. Визначте види законного застосування сили в сучасному міжнародному праві.

Питання на самостійне вивчення

1. Міжнародно-правові засади регіональних системи колективної безпеки.
2. Заборона та обмеження найбільш небезпечних видів озброєнь за міжнародними угодами.
3. Міжнародно-правове регулювання заборони застосування ядерної зброї .
4. Чинні міжнародні договори про демілітаризацію окремих територій.

Література для реферування

1. Лесь, І. О. Правомірність застосування ядерної зброї у міжнародному праві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2023. № 2(79). С. 334-340. URL : <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/289620>
2. Войціховський, А. В., Бакумов, О. С. Збройна агресія російської федерації проти України як загроза системі колективної безпеки. *Право і безпека.* 2023. № 1 (88). С. 134-145. URL : <https://dspace.univd.edu.ua/items/f75bd0e9-578a-4ad5-8df1-aaa879a192e7>
3. Мартинюк О. В., Гаврилюк С. В. Роль міжнародного права у підтримці загального миру та безпеки. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2022. № 11. С. 801-803 URL : <https://r.donnu.edu.ua/handle/123456789/2584>

Нормативні акти та рекомендована література

1. Конституція України від 28.06.1996 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Войціховський А.В. Міжнародне право : підручник. - Харків, 2020. – 544 с.
3. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text
4. Лесь, І. О. Правомірність застосування ядерної зброї у міжнародному праві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія:*

Право. 2023. № 2(79). С. 334-340. URL : <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/289620>

5. Войціховський, А. В., Бакумов, О. С. Збройна агресія російської федерації проти України як загроза системі колективної безпеки. *Право і безпека.* 2023. № 1 (88). С. 134-145. URL : <https://dspace.univd.edu.ua/items/f75bd0e9-578a-4ad5-8df1-aaa879a192e7>

6. Мартинюк О. В., Гаврилюк С. В. Роль міжнародного права у підтримці загального миру та безпеки. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2022. № 11. С. 801-803 URL : <https://r.donnu.edu.ua/handle/123456789/2584>

Тема № 7. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів

План семінарського заняття

1. Поняття та основні положення мирного вирішення міжнародних спорів.
2. Класифікація міжнародних спорів та мирних засобів вирішення міжнародних спорів.
3. Дипломатичні засоби вирішення міжнародних спорів.

Питання для самоперевірки

1. Назвіть принципи, які становлять правову базу мирного вирішення міжнародних спорів?
2. Якими джерелами регулюється процес мирного вирішення міжнародних спорів у сучасному міжнародному праві?
3. Поясніть співвідношення понять « міжнародний спір» та «міжнародна ситуація».
4. На які дві основні групи класифікують міжнародні спори?
5. Які мирні засоби вирішення міжнародних спорів використовуються в сучасному міжнародному праві?
6. Назвіть дипломатичні засоби вирішення міжнародних спорів відносять.
7. Які засоби вирішення міжнародних спорів відносять до міжнародної ад'юдикації?
8. Визначте основні риси міжнародних засобів ад'юдикації.
9. Назвіть відомі Вам міжнародні організації із мирного вирішення спорів.
10. Назвіть відомі Вам регіональні міжнародні організації із мирного вирішення спорів.

Питання на самостійне вивчення

1. Міжнародні засоби ад'юдикації.
2. Вирішення міжнародних спорів у межах ООН.
3. Вирішення міжнародних спорів у межах регіональних міжнародних організацій (ОБСЄ – Організація з безпеки і співробітництва в Європі, РЄ - Рада Європи, ОАД – Організація американських держав).

Література для реферування

1. Ребкало, М. М. Завдання та структура Організації американських держав: історико-правовий аналіз. *Інтеграція теорії у практику: проблеми, пошуки, перспективи* : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 04 листоп. 2022 р.) / гол. ред. О. М. Тогочинський ; Академія Державної пенітенціарної служби. Чернігів : Академія ДПтС, 2022. С. 374-377. URL : https://academysps.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/Konferenciya_04.11.pdf#page=374
2. Шаталюк, А. Міжнародний арбітраж як дієвий засіб вирішення міжнародних господарських спорів [Текст] / Артур Шаталюк. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Вип. 2. С. 95-99. URL : <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/35235>
3. Рудницька, О. П. Роль міжнародного суду ООН у вирішенні міждержавних спорів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 539-543. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/36460/1/128.pdf>

Нормативні акти та рекомендована література

1. Конституція України від 28.06.1996 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Войціховський А.В. Міжнародне право: підручник. Харків. 2020. 544 с.
3. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text
4. Ребкало, М. М. Завдання та структура Організації американських держав: історико-правовий аналіз. *Інтеграція теорії у практику: проблеми, пошуки, перспективи* : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 04 листоп. 2022 р.) / гол. ред. О. М. Тогочинський ; Академія Державної пенітенціарної служби. Чернігів : Академія ДПтС, 2022. С. 374-377. URL : https://academysps.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/Konferenciya_04.11.pdf#page=374
5. Шаталюк, А. Міжнародний арбітраж як дієвий засіб вирішення міжнародних господарських спорів [Текст] / Артур Шаталюк. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Вип. 2. С. 95-99. URL : <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/35235>
6. Рудницька, О. П. Роль міжнародного суду ООН у вирішенні міждержавних спорів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 539-543. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/36460/1/128.pdf>

Тема № 8. Міжнародне право навколишнього середовища. Міжнародне повітряне право. Міжнародне космічне право

Питання для самоперевірки

1. Дайте визначення поняття «міжнародне право навколишнього середовища».
2. Назвіть суб'єктів міжнародного права навколишнього середовища.
3. Визначте предмет міжнародного права навколишнього середовища.
4. Назвіть об'єкти навколишнього середовища, щодо яких здійснюється міжнародно-правова охорона.
5. Наведіть приклади джерел міжнародного права навколишнього середовища.
6. Визначте принципи міжнародного права навколишнього середовища.
7. Дайте визначення поняття «міжнародне повітряне право».
8. Дайте визначення поняття «міжнародне космічне право».
9. Назвіть основні джерела міжнародного космічного права.
10. Які Ви знаєте принципи сучасного міжнародного космічного права?

Питання на самостійне вивчення

1. Формування міжнародного права навколишнього середовища.
2. Проаналізувати Перелік міжнародних угод у сфері охорони навколишнього природного середовища, стороною яких є Україна та стан їх виконання – <https://data.gov.ua/dataset/14e88505-7761-4565-ab3b-d60eeced0b34/resource/5cbc5ee3-d78c-42cc-81ca-ea49a1e26607>
3. Охарактеризувати галузеві принципи міжнародного права навколишнього середовища та принципи, що перебувають у стані формування.
4. Поняття, джерела та принципи міжнародного повітряного права

Нормативні акти та рекомендована література

1. Конституція України від 28.06.1996 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text
3. Міжнародне публічне право: підручник / В. Е. Теліпко, А. С. Овчаренко; за заг. ред. Теліпко В. Е. – К.: центр учбової літератури, 2010. – 608 с. URL : https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/26_2-Mizhнародne_publichne_pravo-Telipko2010.pdf
4. Войціховський А. В. Міжнародне право : підручник / А. В. Войціховський; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2020. – 544 с. URL : http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9229/Mizhнародne%20pravo_Pidруchnyk_A%20Voitsikhovskiy_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y
5. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. Т. 2 : Основні галузі. / [В. В. Мицик, М. В. Буроменський, М. М. Гнатовський та ін.] ; за заг. ред. В. В. Мицика. Харків: Право, 2019. - 2019. - 624 с.

3. ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Об'єктивна необхідність існування міжнародного публічного права.
2. Поняття, ознаки та характерні особливості міжнародного публічного права.
3. Поняття та основні елементи системи міжнародного публічного права.
4. Поняття та сутність фрагментації міжнародного права.
5. Юридично обов'язкова сила міжнародного права.
6. Функції міжнародного права.
7. Порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України.
8. Приєднання України до міжнародних договорів або їх прийняття.
9. Дотримання і виконання міжнародних договорів України.
10. Оприлюднення, реєстрація та зберігання текстів міжнародних договорів України
11. Міжнародно-правові питання участі України в міжнародних організаціях.
12. Поняття та сутність права Європейського Союзу.
13. Джерела права Європейського Союзу.
14. Вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів.
15. Угода про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом.
16. Принципи права Європейського Союзу.
17. Доктрина верховенства права Європейського Союзу над національним правом держав-членів.
18. Доктрина прямої дії права Європейського Союзу.
19. Відповідальність держав-членів перед індивідами за порушення права Європейського Союзу.
20. Відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння.
21. Поняття міжнародно-протиправного діяння держави.
22. Види та форми міжнародно-правової відповідальності держав.
23. Відповідальність міжнародних організацій.
24. Обставини, що виключають відповідальність держав.
25. Відповідальність держави за шкідливі наслідки правомірної діяльності.
26. Міжнародно-правові санкції в системі колективної безпеки ООН.
27. Міжнародно-правові санкції за межами системи колективної безпеки ООН.
28. Контрзаходи: поняття, сфера дії та підстави застосування.
29. Основні універсальні міжнародні акти із захисту прав людини.
30. Контроль за дотриманням Міжнародного пакту про громадянські і політичні права.
31. Контроль за дотриманням Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права.
32. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод.
33. Система органів ООН захисту прав людини й основних свобод.

34. Контроль за дотриманням Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації.
35. Контроль за дотриманням Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок.
36. Контроль за дотриманням Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання.
38. Контроль за дотриманням Конвенції про права дитини.
39. Контроль за дотриманням Міжнародної конвенції про захист прав трудящих-мігрантів та членів їхніх сімей.
40. Контроль за дотриманням Конвенції про права осіб з інвалідністю.
41. Контроль за дотриманням Міжнародної конвенції про захист усіх осіб від насильницьких зникнень.
42. Поняття, предмет та джерела права міжнародної безпеки.
43. Міжнародно-правові засади універсальної (загальної) та регіональних систем колективної безпеки.
44. Міжнародно-правове регулювання роззброєння та скорочення озброєнь.
45. Види законного застосування сили в сучасному міжнародному праві.
46. Міжнародно-правові засади регіональних системи колективної безпеки.
47. Заборона та обмеження найбільш небезпечних видів озброєнь за міжнародними угодами.
48. Міжнародно-правове регулювання заборони застосування ядерної зброї.
49. Міжнародні договори про демілітаризацію окремих територій.
50. Поняття та основні положення мирного вирішення міжнародних спорів.
51. Класифікація міжнародних спорів та мирних засобів вирішення міжнародних спорів.
52. Дипломатичні засоби вирішення міжнародних спорів.
53. Міжнародні засоби ад'юдикації.
54. Вирішення міжнародних спорів у межах ООН.
55. Вирішення міжнародних спорів у межах регіональних міжнародних організацій.
56. Поняття та джерела міжнародного права навколишнього середовища.
57. Принципи міжнародного права навколишнього середовища.
57. Міжнародні угоди у сфері охорони навколишнього природного середовища, стороною яких є Україна та стан їх виконання.
58. Поняття, джерела та принципи міжнародного повітряного права.
59. Поняття, джерела та принципи міжнародного космічного права.
60. Відповідальність у міжнародному космічному праві.